

Beslutningsforslag nr. B 104. Betænkning afgivet af retsudvalget den 1. april 1981

Betænkning og indstilling

vedrørende

valg af folketingets ombudsmand

Folketingets ombudsmand, Lars Nordkov Nielsen, anmodede den 19. december 1980 om at blive afskediget fra sin stilling med virkning fra den 1. juli 1981, da han med tiltræden fra samme dato var udnævnt til professor ved Københavns universitet. Der henvises til folketingets formands meddelelse herom i folketingets møde den 14. januar 1981. (Folketingstidende 1980-81, forhandlingerne sp. 4781).

Retsudvalget har herefter afholdt en række møder med det formål at finde frem til en personlighed, som var i besiddelse af de særlige personlige og juridiske kvalifikationer, som ombudsmandshvervet forudsætter.

Med hensyn til den lønordning, der skal gælde for den nye ombudsmand, jfr. ombudsmandslovens § 12, stk. 1, er der i udvalget enighed om, at hans samlede aflønning fastsættes på tilsvarende måde og på samme niveau som gældende for den nuværende ombudsmand.

Under udvalgets overvejelser har flere ansatte jurister været på tale, men som resultat af forhandlingerne har et flertal i udvalget (udvalget med undtagelse af fremskridtspartiets, socialistisk folkepartis og Danmarks retsforbunds medlemmer) samlet sig om at foreslå afdelingschef, dr. jur. Niels Eilshou Holm valgt til folketingets ombudsmand fra den 1. juli 1981.

Et mindretal (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) beklager, at der ikke på nuværende tidspunkt er flertal i folketinget for at ophæve eller omlægge ombudsmandsinstitutionen – ikke engang for at ophæve lovens aldeles urimelige krav om, at ombudsmanden skal være cand. jur.

Fremskridtspartiet finder det endvidere helt uantageligt, at denne ansættelse er sket på det dårligst tænkelige grundlag. Udvalgets medlemmer har end ikke fået lejlighed til gennem en almindelig ansættelsesomtale at danne sig et direkte indtryk af de enkelte emners personlige og egentlige kvalifikationer. I modsætning til alle øvrige ansættelser, der foretages af politiske, kollegiale organer, har man for denne ret betydningsfulde posts vedkommende gennemført en ansættelsesprocedure, der dels har været stærkt præget af hemmelighedskræmmeri og dels har fået uvirkelighedens præg. Det er fremskridtspartiets opfattelse, at det først og fremmest er åbenhed, der karakteriserer et demokrati, og at de, der er emner til en post som den danske befolknings værn mod det meget betydelige magtmisbrug, der beklageligvis finder sted i vore offentlige forvaltninger, som en helt nødvendig kvalifikation under ansættelsesovervejelserne har kvalitet og format til offentligt at vedkende sig, at de ønsker stillingen som ombudsmand, og også er i stand til personligt at møde frem og begrunde dette ønske og demonstrere deres kvalifikationer i det udvalg, der skal foretage indstilling herom til folketinget.

Fremskridtspartiet finder det derfor påkrævet, at folketinget, når ombudsmandsembedet skal genbesættes, benytter den sædvanlige ansættelses måde med annoncering og ansættelsessamtaler.

Fremskridtspartiet fremhæver, at det er en betydelig ulempe, at også den kommende ombudsmand skal have sit udgangspunkt i den centraladministration, hvis magtmisbrug det er hans fornemste opgave at begrænse.

Efter at flertallet har lagt sig fast på en ministeriekandidat, vurderer fremskridtspartiet imidlertid situationen således, at det af hensyn til senere at få en bedre løsning vil skade mere end gavne, hvis fremskridtspartiet fremkommer med en selvstændig kandidat.

Vedrørende de kandidater, som der herfter er at vælge imellem, finder fremskridtspartiet, at det mindst risikofyldte valg er afdelingschef, dr. jur. Niels Eilschou Holm.

Fremskridtspartiet vil derfor stemme på ham – men det skal på ingen måde hindre fremskridtspartiet i at kritisere ham hårdt, hvis hans embedsførelse skulle give beføjet grund hertil – f. eks. hvis han skulle fremture i sin forgængers skammelige spor.

Et *andet mindretal* (socialistisk folkepartis medlem af udvalget) kan ikke støtte flertallets forslag til ombudsmand. Mindretallet finder det helt afgørende, at folketingets ombudsmand har en alsidig juridisk erfaring, ikke mindst fra de områder i det offentlige liv, hvor almindelige mennesker kommer i klemme i forhold til administrationen, og at vedkommende i offentligheden har markeret en holdning, der udtrykker solidaritet med disse menneskers situation og kritisk indstilling til statsmagten.

Skal ombudsmandsinstitutionen bevare sin værdi, er det vigtigt at fastholde denne balance. Flertallets kandidat har stort set haft hele sin juridiske karriere i justitsministeriet. Det er efter mindretallets mening et alt for begrænset erfaringsfelt, der tilmed er præget af den alvorlige fejl, at det stammer fra den del af statsadministrationen, der mere end nogen bør være i ombudsmandens kritiske søgelys.

Mindretallet har med denne indstilling ikke ønsket at anfægte afdelingschef, dr. jur. Niels Eilschou Holms juridiske dygtighed, heller ikke at forudsige, om han vil blive en kvalificeret ombudsmand.

Mindretallet havde gerne støttet et flertalsforslag, der både garanterede juridisk dygtighed og uafhængighed af statsadministrationen, men flertallet har fastholdt deres indstilling.

På denne baggrund finder mindretallet, at den af venstresocialisterne uden for denne betænkning indstillede professor, dr. jur. Ole

Krurarup er den af de foreslåede kandidater, der bedst opfylder betingelserne om uomtvistelig juridisk dygtighed, kritisk indstilling, folkelig solidaritet og uafhængighed i forhold til administrationen.

Et *tredje mindretal* (Danmarks retsforbunds medlem af udvalget) udtaler:

Danmarks retsforbunds folketingsgruppe kan ikke tilslutte sig den af flertallet foreslåede kandidat.

Men det er retsforbundets folketingsgruppe magtpåliggende at understrege, at der ikke er tale om personlig uvilje eller mistillid til den foreslåede kandidat.

Grunden til vor stilling er den rent principielle, at vi finder det forkert, at ombudsmanden – hvis opgave det er at være folketingets og den enkelte borgers vogter i forhold til den offentlige administration – hentes fra centraladministrationen, endog fra justitsministeriet.

Dette synspunkt har retsforbundet i flere artikler i dagbladene gjort opmærksom på, *længe før* flertallet havde samlet sig om en bestemt kandidat til posten.

Vi har hele tiden lagt vægt på at pege på en kandidat, som i offentligheden er kendt for sit sociale og samfundsmæssige engagement og personlig integritet. Mindretallet ønsker derfor at fastholde det under udvalgets drøftelser fremsatte forslag om, at landsdommer Hans Henrik Brydensholt vælges til folketingets ombudsmand.

Indstillinger

1

Af et *flertal* (socialdemokratiets, venstres, det konservative folkepartis, det radikale venstres og kristeligt folkepartis medlemmer af udvalget):

Afdelingschef, dr. jur. Niels Eilschou Holm vælges til folketingets ombudsmand fra den 1. juli 1981.

2

Af et *mindretal* (Danmarks retsforbunds medlem af udvalget):

Landsdommer Hans Henrik Brydensholt vælges til folketingets ombudsmand fra den 1. juli 1981.

Jytte Andersen (S) Jytte Hilden (S) Hans Jørgen Jensen (S) Erik B. Schmith (S)
Winnie Møller (S) Otto Mørch (S) Jimmy Stahr (S) fmd. Bernhard Baunsgaard (RV)
Mette Madsen (V) Nathalie Lind (V) Hagen Hagensen (KF) nfmd.
Annelise Gotfredsen (KF) Poul H. Møller (KrF) Ebba Strange (SF) Lis Starcke (DR)
Knud Lind (FP) Kjærulff-Schmidt (FP)

Partierne CD og VS havde ikke medlemmer i udvalget.

Til beslutningsforslag nr. B 104

Indstilling

om

valg af folketingets ombudsmand

Af *Wilhelm* (VS), *Steen Folke* (VS), *Kurt Hansen* (VS), *Anne Grete Holmsgård* (VS), *Tyroll* (VS) og *Waldorff* (VS):

Professor, dr. jur. Ole Krarup vælges til folketingets ombudsmand fra den 1. juli 1981.

Bemærkninger

I. Generelt.

De *formelle* kvalifikationskrav er hurtigt overset. Ombudsmanden skal være jurist og må ikke være medlem af folketinget. Men hvis institutionen skal virke efter hensigten, kræves der mere end som så. Det er forgængerens personlige integritet og kvaliteten af deres arbejde, der har gjort ombudsmandsinstitutionen til et af systemets få åndehuller.

Det ligger i selve ombudsmandens funktion som borgernes klageinstans over for offentlig myndighed, at valget af ombudsmand ikke kan være ukontroversielt, selv om man gerne vil have det til at se sådan ud. Konstateringen af, at valget ikke kan være ukontroversielt, og at ombudsmandens rolle udlægges meget forskelligt, er i høj grad blevet bekræftet ved de drøftelser, der i de seneste måneder har fundet sted mellem partierne. Den opfattelse af ombudsmandens funktion, vi her giver udtryk for, står – når det kommer til stykket – ikke uantastet. Der findes andre opfattelser af ombudsmanden, rækken af en slags *mæglingsmand* mellem borgerne og forvaltningen til et forvaltningsretligt appendix til kammeradvokaten – om end det næppe vil blive udtrykt på den måde. Herunder er det især blevet fremhævet, at ombudsmandens afgørelser skal kunne ac-

cepteres af forvaltningen, da det ellers vil virke nedbrydende for ombudsmandsinstitutionen. Os forekommer det, at den underforståede frygt for forvaltningens genstridighed, som ligger i et sådant hensyn, burde føre til andre konklusioner end et krav til ombudsmanden om at være »acceptabel« for forvaltningen. Et sådant krav vil efter vor opfattelse nedbryde og overflødig gøre ombudsmandsinstitutionen mere end noget andet. Det er klart, at de forskellige opfattelser også har afspejlet sig i drøftelserne om personvalg.

Kravene til kandidaterne bliver ikke mindre af, at ombudsmanden ifølge loven ikke skal begrænse sit virke til at behandle indkomne klager, men *af egen drift* kan tage sager op til undersøgelse. Det er et krav om kritisk sans, om et vågent øje til enhver tilbøjelighed til magtfordrejning og myndighedsmisbrug. Det ligger i sagens natur, at i jo højere grad kandidaten opfylder denne betingelse, jo bedre udfylder han posten efter dens formål og efter borgernes interesser, men jo mere betænkelig bliver han samtidig i forvaltningens, i regeringens og i topembedsmændenes øjne.

Det samme gælder et andet vigtigt område, som synes at få stadig større betydning. Med det stadig mere komplicerede lov- og regelsæt for samfundets forvaltning og med den øgede anvendelse af bemyndigelseslove forekommer det oftere og oftere, at ombudsmanden om en indklaget forvaltningsafgørelse kan konstatere, at den ikke ses at stride mod nogen bestemmelse, om end der heller ikke ved lovgivningen er fastlagt netop den fortolkning, som afgørelsen bygger på. I sådanne sager må ombudsmanden vælge *enten* at lægge afgørende vægt på, at afgørelsen

ikke strider mod nogen bestemmelse, eller at lægge afgørende vægt på, at lovgivningen ikke udtrykkelig hjemler netop denne fortolkning. Hvis man ønsker at modvirke embedsmandsvælde, og hvis man ønsker at styrke lovgivningsmagten i forhold til forvaltningen, så er det vigtigt at have en ombudsmand, som indtager det sidste standpunkt, dvs. lader enhver fortolkningsstvivil komme klageren til gode og opfordrer til, at præciseringen foretages af lovgivningsmagten og ikke af forvaltningen.

(Dette er ikke nogen abstrakt problemstilling. Der har været adskillige af den slags tilfælde i de seneste år og vi finder, at den afgående ombudsmand har udvist en grundlæggende rigtig holdning til dem. Det er samtidig klart demonstreret, at der her er tale om en interesse modsætning mellem regering og folketing, idet regeringen sædvanligvis ikke har ønsket at efterkomme ombudsmandens henstilling om at præcisere lovgrundlaget, men har foretrukket den uklarhed, som giver spillerum for fortolkning og dermed større magt til forvaltningen. Da *regeringspartierne* her har plejet regeringens fremfor lovgivningsmagtens interesse, har der ikke i folketinget kunnet skabes flertal for at efterkomme ombudsmandens henstillinger, hvorved ombudsmandsinstitutionens betydning selvsagt er reduceret. Men det må ikke føre til den slutning, at så bør ombudsmanden i højere grad tage forvaltningens parti for at undgå at blive underkendt eller ignoreret. I så fald kan man lige så vel afskaffe institutionen med det samme).

En kandidat til ombudsmandsposten skal have dokumenteret sin personlige integritet. Han skal have udvist evne til at se sagerne med borgernes øjne. Han skal ikke være pot og pande med de offentlige myndigheder, som han skal kontrollere. Han skal have vist sig personlig stærk nok til ikke at lade sig påvirke af pression. Han skal have et vågent øje til selv den mindste antydning af magtfordrejning. Og det vil være en afgjort fordel, hvis han er fortrolig med det område af juraen, som er særlig relevant for opgaven.

Der er da heldigvis adskillige personer, som i vid udstrækning opfylder disse ideale krav. Det forekommer ikke desto mindre vanskeligt – ud fra disse kriterier – at få øje på en mere kvalificeret kandidat end profes-

sor i forvaltningsret ved Københavns universitet, dr. jur. Ole Krarup.

II. Venstresocialisternes kandidat.

Kort biografi.

Ole Krarup er 46 år; cand. jur. 1959, beskikket som advokat 1962, møderet for landsret; dr. jur. 1969, professor i retsvidenskab s. å. Medredaktør af *Jura for Alle* (1960). Forfatter til bl. a. *Forvaltningsret* (1967), *Øvrighedsmyndighedens Grænser* (1969) og *Elementær Forvaltningsret* (3. udg., 1975).

Juridiske kvalifikationer.

Ole Krarups centrale fagområde er netop de arbejdsområder, som er relevante for ombudsmanden, nemlig forvaltningsretten. De fleste af hans bøger handler om forvaltningsret, med hovedvægt netop på kontrollen med forvaltningens afgørelser, og hvad der herunder kan sammenfattes under begrebet retssikkerhed. Ole Krarups disputats fra 1969, »Øvrighedsmyndighedens Grænser«, har som hovedtema domstolskontrollen med forvaltningen. Ved bedømmelsen blev den betegnet som en af de bedste forvaltningsretlige disputater i dette århundrede. I sin anmeldelse af bogen i *Ugeskrift for Retsvæsen* skriver professor, dr. jur. Bent Christensen bl. a.:

»Krarups disputats er en meget betydelig bog. Som akademisk afhandling er den simpelt hen i topklasse. Men også som juridisk monografi er den god.

...

Bogen kan med rette betegnes som skelsættende. Den, der for fremtiden vil forsøge at fremstille domstolskontrollen med forvaltningen i dansk ret, kan ikke – som hidtil muligt – uden videre tage udgangspunktet i den traditionelle sondring mellem skøn og retsanvendelse og i den traditionelle lære om endelighedsbestemmelser og på dette grundlag fremstille modifikationerne.«

Disputatsen bygger på en analyse af det domsmateriale, som findes til belysning af grænsen mellem forvaltningens frie skøn og lovlighed og dermed til belysning af retsgrundsætninger som magtfordrejningslæren og lighedsgrundsætningerne – altså så nær man overhovedet kan komme de problemstillinger, ombudsmanden har til opgave at undersøge og behandle konkret. Bent Christen-

sen gør opmærksom på de ganske særlige vanskeligheder, der er forbundet med en videnskabelig bearbejdelse af denne problemkreds, men skriver derefter:

»Disse vanskeligheder har – som resultatet viser: med rette – ikke afskrækket Ole Krarup fra at tage emnet op.«

At Ole Krarup derudover med mere elementære fremstillinger af forvaltningsretten og i forbindelse hermed specielt om retssikkerhedsproblematikken igennem bøger og artikler har bidraget til såvel oplysningen som debatten herom, anser forslagsstillerne ligeledes for en faglig kvalifikation i forbindelse med ombudsmandsstillingen.

Andre kvalifikationer.

For en kandidat til ombudsmandsstillingen er et engagement i samfundsanliggender i bredere almindelighed – som Ole Krarup har udvist – en yderligere kvalifikation. Som eksempel kan nævnes hans aktive deltagelse i den offentlige debat om offentligt ansattes yringsfrihed.

Desuden har han ved forskellige lejligheder påtaget sig at være advokat i sager, der netop havde at gøre med kontroversielle administrative afgørelser truffet af offentlige myndigheder – altså netop sager inden for det for ombudsmanden relevante område. Han har således været advokat f. eks. i Christiania-sagen og i sagen om afskedigelsen af Inga Denver (i øvrigt en sag, hvor den siddende ombudsmand skarpt havde kritiseret forvaltningens afgørelse).

Dette engagement betragter vi ligeledes som en væsentlig kvalifikation og som en demonstration af evnen og viljen til at tage sager op af egen drift, hvilket er en vigtig del af ombudsmandens funktion efter hensigten.

Politisk engagement.

Det er offentligt bekendt, at Ole Krarup er socialist. Der er dem, der mener, at en ombudsmandskandidat *ikke* må være politisk engageret, og man vil kunne finde masser af kandidater, hvis politiske opfattelse *ikke* er offentligt kendt. Men det ændrer intet ved, at *alle* har en mere eller mindre veldifineret politisk opfattelse. Det er svært at se, hvorfor det skulle være særlig slemt, at den er *bekendt*.

Ombudsmandsstillingen kan ikke bruges til at revolutionere samfundet. Den kan såmænd kun bruges til at kontrollere de offentlige myndigheder og deres administrative afgørelser, helt og holdent på det beståendes præmisser.

Med Ole Krarup er det blot sikret, at man ikke får en nikkedukke, men en, der vil gøre, hvad der er muligt for at udfylde stillingen efter hensigten, kritisk over for ethvert tilløb til magtmisbrug. Får man en nikkedukke, vil han kunne blive siddende til sine dages ende – mens institutionen mister enhver berettigelse. Får man en engageret, kritisk indstillet, og denne så misbruger stillingen, vil han blive fjernet af folketinget meget hurtigt, idet hans beretning skal godkendes hvert år. Nogen risiko, som kunne motivere til en særlig forsigtighed ved personvalget, er der således ikke engang.

Samtidig er der næppe tvivl om, at det vil højne befolkningens respekt for ombudsmandsinstitutionen, hvis posten er besat med en person, om hvem alle ved, at han i hvert fald ikke er sammenspist med systemet.

III. Andre mulige kandidater.

Som ovenfor nævnt kunne der findes flere kandidater, som i vid udstrækning opfylder de ideale krav, der må stilles til ombudsmanden. Da det hurtigt under udvalgsarbejdet viste sig, at der ikke kunne skabes flertal for vort forslag, deltog vi aktivt i sonderingen af andre muligheder (i det omfang vi ikke blev udelukket fra sådanne sonderinger).

Imidlertid viste det sig, at venstre og de konservative obstruerede ethvert forsøg på at nå til enighed, idet de ultimativt erklærede kun at ville stemme for en eneste kandidat. Det viste sig også, at socialdemokratiet og de radikale lod sig diktere af dette ultimatum. Selv da to af de kandidater, som venstre og de konservative overhovedet ikke ville høre end venstres og de konservatives kandidat, og selv da det viste sig, at den ene af dem kunne samle et *bredere flertal* end venstres og de konservatives kandidat (for den andens vedkommende blev en sådan opgørelse forhindret), lod socialdemokratiet og de radikale sig diktere af venstres og konservatives ultimative indstilling. For begge kandidaters vedkommende havde VS givet tilsagn om

stotte, hvilket naturligvis også måtte indebære, at vi undlod at stille vort eget forslag. Men da det klart var blevet demonstreret, at socialdemokratiet og de radikale i denne sag *ikke ville betragte alle folketingets mandater som ligeværdige*, var der ikke længere grund til at overveje fællesforslag.

Vi beklager, at flere partier i sidste øjeblik og efter at være sat uden for enhver indflydelse besluttede sig til *også* at lade sig diktere. Vi beklager det, fordi det tilslører, hvilken utrolig procedure der her har været benyttet, og fordi det trods alt leverer en slags alibi for denne procedure.

IV. Flertallets kandidat.

Når vi trods den principielle vilje til at overveje støtte til andre kandidater ikke har kunnet støtte *flertallets kandidat*, har det flere årsager.

Vi bestrider på ingen måde flertalskandidatens *juridiske kvalifikationer*, men finder, at Ole Krarups kvalifikationer på det punkt er mindst lige så gode. (Da der fra flertallets side på et tidspunkt blev henvist til deres kandidats helt *enestående* juridiske kvalifikationer, foreslog vi, at man til udvalget søgte fremskaffet de fagkyndige vurderinger, som var blevet udarbejdet om de to kandidater i de tilfælde, hvor de havde søgt den samme stilling: Dette blev afvist af flertallet).

Vi er principielt meget betænkelige ved, at ombudsmanden hentes fra centraladministrationen, oven i købet fra justitsministeriet. (Se herom nærmere i bilag 1 og 2).

Vi finder ikke, at en næsten uafbrudt ansættelse i justitsministeriet siden embedseksamen for 21 år siden giver den bedste baggrund for at behandle borgernes klager over forvaltningsafgørelser, herunder klager over mangeårige kolleger og klager over afgørelser, han selv direkte eller indirekte har været med til at træffe.

Vi er ikke bekendt med, at flertalskandidaten har udvist (eller haft lejlighed til at udvise) de for en ombudsmand så vigtige egenskaber som vågent blik for enhver form for myndighedsmisbrug, styrke til at modstå pression og sans for at tage sager op af egen drift.

Hermed vil vi naturligvis ikke udelukke, at *flertalskandidaten* har sådanne skjulte egenskaber. Det håber vi da, og det skal ikke

mangle på støtte fra os til i givet fald at udnytte dem i arbejdet som ombudsmand.

At dagspressen allerede den 10. januar 1981, dvs. *før* retsudvalget havde holdt sit første møde om spørgsmålet, kunne oplyse som en kendsgerning, hvem der skulle være den nye ombudsmand, idet man kunne henvise til, at »det er justitsministeriets holdning« (se bilag 1), er efter vor mening en meget stor belastning for flertalskandidaten. Det er ganske vist officielt dementeret, at justitsministeriet skulle have nogen holdning til det spørgsmål, og fra flertallets side har det ikke manglet på forargelse over, at Politiken kunne skrive noget sådant. Men forargelse er ikke i stand til at udviske den kendsgerning, at Politiken jo har fået ret: Den, som Politiken allerede den 10. januar kunne fastslå som den nye ombudsmand, *bliver* faktisk ny ombudsmand. Han kommer fra justitsministeriet, og han er ubestridt justitsministeriets bedste bud på posten. Politiken bragte oplysningen *før* den pågældende i øvrigt var nævnt i den offentlige debat, og *før* partierne var begyndt at drøfte spørgsmålet indbyrdes, – og Politiken fik ret. Det viser, forekommer det os, at forargelsen har forkert adresse.

V. Konklusion.

Vi vil gerne understrege, at de forskellige manøvrer omkring, såvel som kriterierne for, flertallets udpegelse af sin kandidat *mindst af alle kan lastes kandidaten*.

Ikke desto mindre er det en meget tung byrde at blive sendt af sted med. Når man hentes direkte fra centraladministrationen, oven i købet fra justitsministeriet, – når man på forhånd i pressen kan udpeges som ministeriets mand og sikker vinder, – når man overhovedet ikke figurerer blandt de navne, som sonderes mellem partierne, men først dukker op på et møde, som holdes *uden for* retsudvalget, og hvor de tre partier, som ligger længst fra regeringsindflydelse og derfor har størst interesse i kontrol med forvaltningen, holdes ude, – når man fremføres ultimativt af to borgerlige partier, – og når flertalskandidaturen beror på, at ikke alle folketingets mandater anses for ligeværdige, så møder man til opgaven som ombudsmand med meget, meget store handicap i forhold til den befolkning, man skal fungere for.

Indstilling om valg af folketingets ombudsmand

varig skade ved det, som her er foregået, så forudsættes det, af flertalskandidaten opfylder næsten umenneskelige krav.

Også på den baggrund finder vi, at flertallets indstilling er uklog, og vi har derfor opretholdt forslaget om *Ole Krarup*.

daten selvfølgelig ikke kan lastes for det passerede. Vi er da også indstillet på i *alle* tilfælde at modtage den nye ombudsmand aldeles fordomsfrit og vil med den største fornøjelse se ham dementere de indvendinger, vi her har fremført.

Bilag 1.

Politiken den 10. januar 1981

Folketingets nye ombudsmand

Niels Eilschou Holm fra Justitsministeriet

Af Erik Staffeldt

Folketingets nye ombudsmand – efter Lars Nordkov Nielsen, der skal være professor ved Københavns Universitet – bliver afdelingschef Niels Eilschou Holm fra Justitsministeriet. Det er Justitsministeriets holdning, erfarer Politiken.

Eilschou Holm, 43 år, er indsigtfuld i forvaltningsret, ophævsret og han har undervist i offentlig ret ved Københavns Universitet. Han er chef for Justitsministeriets 2. afdeling (familieret og færdselssikkerhed) og har gjort en hurtigt karriere i ministeriet.

Det anses i juridisk sagkyndige kredse for vigtigt, hvilken kandidat det indflydelsesrige Justitsministerium har til ombudsmandsstillingen, og Eilschou Holms kandidatur støttes

yderligere af, at han ikke er »politisk« – ikke har givet sig til kende i partipolitik.

Hvis regeringen også »tager« ham som kandidat, vil det være vanskeligt for i første række de radikale og øvrige indflydelsesrige partier at afvise ham.

Folketingets retsudvalg skal – sammen med tingets præsidium – fastlægge en procedure for udpegelsen af den nye ombudsmand, en stilling, som man ikke søger men opfordres til.

I politiske kredse på Christiansborg har advokat Jette Hecht-Johansen, professor Peter Germer, Århus, og advokat Jørgen Jacobsen været nævnt som kandidater til ombudsmandsjobbet. Germer er flere gange nævnt af Fremskridtspartiet og Retsforbundet.

Politiken den 14. januar 1981

Ny ombudsmand

Af Preben Wilhjelm, folketingsmedlem (VS)

Det var med nogen forbløffelse, at jeg forleden (10. januar) på forsiden af Politiken under overskriften »Folketingets nye ombudsmand« kunne læse, at det bliver afdelingschef Niels Eilschou Holm fra Justitsministeriet, for »Det er Justitsministeriets holdning«.

Jeg har afkrævet justitsministeren en redegørelse for, hvordan dét kan gå til.

Det er nemlig helt utilstedeligt, hvis det er korrekt, at Justitsministeriet tilkendegiver en holdning og fører en kandidat frem. Justitsministeriet er en del af den offentlige forvaltning, som den kommende ombudsmand skal kontrollere. Det er *Folketinget*, der vælger ombudsmanden, og det skal hverken regering, ministre eller ministeriet stikke næsen i. Det er *dem*, der skal kontrolleres.

I forvejen er det mere end tilstrækkeligt, at det i realiteten er topembedsmændene i Justitsministeriet, der foretager alle dommerudnævnelser. De skal ikke også afgøre eller bare påvirke den eneste udnævnelse, som er henlagt til Folketinget som en beskeden modvægt til administrationens magt.

Dette er ikke møntet personligt på den kandidat, Justitsministeriet ifølge Politiken fører frem. Det er ganske vist efter min opfattelse et dårligt og kritisabelt princip at hente en ombudsmand direkte fra den offentlige forvaltning, han skal kontrollere. Han kan risikere at blive stillet overfor klager over forvaltningsafgørelser, som han selv eller tidligere foresatte eller nære medarbejdere har haft direkte andel i. Men selvfølgelig ville vi – hvis Eilschou Holm var blevet foreslået fra anden side i den forsamling, der skal vælge ombudsmanden, nemlig Folketinget – fordomsfrit have vurderet hans kvalifikationer sammenlignet med andre kandidaters. Efter at være blevet ført frem som Justitsministeriets kandidat må han imidlertid betragtes som ude af billedet. Det forekom-

mer utænkeligt, at et flertal i Folketinget i den grad vil lade sig råde af regering og topembedsmænd i netop denne sag, som drejer sig om *Folketingets* ombudsmand og om kontrol med selvsamme regering og topembedsmænd.

Politiken skriver ganske vist, at hvis Eilschou Holm også bliver *regeringens* kandidat (!) vil det »være vanskeligt for i første række de radikale og øvrige indflydelsesrige partier at afvise ham«. Jeg må understrege, at regeringen ikke er bedt om og anstændigvis bør holde sig fra at stille med nogen kandidat.

Dernæst må jeg notere Politikens definition på »indflydelsesrige partier«. Det er i den konkrete sammenhæng altså partier, som på forhånd afskriver sig enhver indflydelse! Værd at huske, når man næste gang stoder på udtryk som »indflydelsesrige« eller »ansvarlige« partier. I den konkrete sammenhæng har jeg nu svært ved at forestille mig selv de radikale leve op til denne definition.

Ombudsmandsinstitutionen er i kraft af de to hidtidige ombudsmands personlige integritet og kvalitet blevet et af systemets få åndehuller. Det er meget begrænset, hvad der kan udrettes, men stillingen er ikke ligegyldig. Derfor er besættelsen af den naturligvis kontroversiel. Regeringens og administrationens ønsker er ganske enkelt ikke sammenfaldende med oppositionens og befolkningens ønsker.

Vi har åbent argumenteret for vor kandidat. Vi har præciseret de krav, vi mener bør stilles, redegjort for kandidatens kvalifikationer, men også erklæret os villige til at drøfte andre kandidater. Noget tyder på, at regeringspartiet ønsker en flertalsafgørelse i dølgsmål, at undgå reel behandling og at afskære visse partier fra at give deres besyv med. Sker det, skal vi sørge for at de forskellige kandidaters kvalifikationer vurderes og sammenlignes direkte i pressen.